# Zihinsel Engelli Bireylerin Sportif Etkinliklerine Yönelik Tutum Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Zihinsel Engelli Bireylerin Sportif Etkinliklerine Yönelik Tutum Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33593

ARABPSYCHOLOGY.COM

## Öz

Zihinsel Engelli Bireylerin Sportif Etkinliklerine Yönelik Tutum Ölçe?i (ZEBSEYTÖ), zihinsel engelli bireylerin spor faaliyetlerine kat?l?m?na dair toplumsal tutumlar? sistematik olarak ölçmek amac?yla ?lhan, Esentürk ve Yar?mkaya (2016) taraf?ndan geli?tirilmi? özgün bir ölçektir. Ölçek, toplamda 38 madde ve iki ana faktörden olu?maktad?r: Sportif Etkinliklere Yönelik Olumlu Tutum (SEYOT) ve Sportif Etkinliklere ?li?kin Olumsuz Tutum (SE?OT). 5'li Likert tipi derecelendirme format?n? kullanan ZEBSEYTÖ, bireylerin bu konudaki inanç ve e?ilimlerinin derecesini saptamay? hedefler. Yap?lan psikometrik çal??malar, ölçe?in yüksek düzeyde geçerli ve güvenilir oldu?unu kan?tlam??t?r.

## Anahtar Kelimeler

Zihinsel engel, sportif etkinlikler, tutum, psikometri, geçerlik, güvenirlik, ZEBSEYTÖ, entegrasyon.

## Yazarlar

Ekrem Levent ?lhan, Osman Kür?at Esentürk, Erdal Yar?mkaya.

## Amaç

Ölçe?in temel amac?, toplumun ve özellikle spor, e?itim veya sa?l?k alan?nda çal??an profesyonellerin, zihinsel engelli bireylerin sportif faaliyetlere kat?l?m?na kar?? geli?tirdikleri tutumlar? nicel ve bilimsel bir yöntemle ölçmektir. Bu tutumlar?n belirlenmesi, zihinsel engelli bireylerin spora eri?imini art?racak ve sosyal entegrasyonlar?n? destekleyecek etkili programlar ve politikalar geli?tirmek için bir ba?lang?ç noktas? sunar.

ZEBSEYTÖ, bireylerin sportif aktivitelerin zihinsel engelli bireyler üzerindeki potansiyel faydalar? hakk?ndaki bilgi düzeylerini, duygusal tepkilerini ve davran??sal e?ilimlerini tespit ederek, tutum de?i?imine yönelik müdahale stratejilerinin tasarlanmas?na yard?mc? olmay? amaçlamaktad?r. Ölçek, bu alandaki mevcut alg?lar?n güçlü ve zay?f yönlerini ortaya koymaktad?r.

## Yap?

Zihinsel Engelli Bireylerin Sportif Etkinliklerine Yönelik Tutum Ölçe?i, bireylerin zihinsel engelli sporculara kar?? gösterdikleri tutumlar? iki temel ve z?t kutupta ele alan iki faktörlü bir yap?ya sahiptir. Ölçek, toplamda 38 maddeden olu?maktad?r ve bu maddeler, kat?l?mc?lar?n tutumlar?n? kapsaml? bir ?ekilde yans?tmaktad?r.

Ölçe?in faktör analiziyle belirlenmi? olan alt boyutlar? ?unlard?r:

ARABPSYCHOLOGY.COM

**Sportif Etkinliklere Yönelik Olumlu Tutum (SEYOT):** Bu alt boyut, zihinsel engelli bireylerin spora kat?l?m?n?n ki?isel geli?im, özgüven ve sosyal beceriler aç?s?ndan faydal? oldu?una dair pozitif inançlar? ve destekleyici davran?? e?ilimlerini ölçer.
**Sportif Etkinliklere ?li?kin Olumsuz Tutum (SE?OT):** Bu alt boyut, sportif etkinliklerin bu bireyler için riskli, uygunsuz veya yeteneklerinin ötesinde oldu?u gibi negatif alg?lar?, çekinceleri ve d??lay?c? e?ilimleri ölçer.

## Geçerlik

ZEBSEYTÖ'nün yap? geçerli?i, do?rulay?c? faktör analizi (DFA) kullan?larak detayl?ca incelenmi?tir. Analiz sonuçlar?, ölçe?in iki faktörlü teorik yap?s?n?n ampirik verilerle yüksek düzeyde uyumlu oldu?unu göstermi?tir. Yap?sal e?itlik modellemesinden elde edilen uyum indeksi de?erleri, ölçe?in sa?lam bir psikometrik yap?ya sahip oldu?unu kan?tlamaktad?r.

Elde edilen temel uyum indeksleri ve de?erlendirmeleri:

Ki-kare serbestlik derecesi oran? (χ2/sd): 2.68 (3.0'?n alt?nda olmas? iyi uyumu gösterir)
Uyum ?yili?i ?ndeksi (GFI): 0.91
Kar??la?t?rmal? Uyum ?ndeksi (CFI): 0.91
Normla?t?r?lm?? Uyum ?ndeksi (NFI): 0.92
Art?ml? Uyum ?ndeksi (IFI): 0.91
Düzeltilmi? Uyum ?yili?i ?ndeksi (AGFI): 0.85
Hata Karekök Ortalama Yakla??m? (RMSEA): 0.73 (Kabul edilebilir s?n?rlarda)
Parsimoni Normla?t?r?lm?? Uyum ?ndeksi (PNFI): 0.79
Parsimoni Uyum ?yili?i ?ndeksi (PGFI): 0.69

Özellikle GFI, CFI, NFI ve IFI de?erlerinin 0.90 ve üzerinde olmas?, ölçe?in yap?sal modelinin verilerle güçlü bir uyum içinde oldu?unu ve ölçülen yap?n?n geçerli oldu?unu bilimsel olarak desteklemektedir.

## Güvenirlik

Ölçe?in iç tutarl?l?k güvenilirli?i, Cronbach Alfa katsay?s? hesaplamalar?yla belirlenmi?tir. Yap?lan analizler, ZEBSEYTÖ'nün yüksek düzeyde güvenilir bir ölçüm arac? oldu?unu ortaya koymu?tur.

Ölçe?in genelinde hesaplanan **Cronbach Alfa güvenirlik katsay?s? 0.96** olarak bulunmu?tur. Bu de?er, ölçe?in maddelerinin ölçülmek istenen yap?y? son derece tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü göstermektedir.
Alt boyutlarda elde edilen güvenilirlik katsay?lar? da yüksek düzeydedir:

ARABPSYCHOLOGY.COM

**Sportif Etkinliklere Yönelik Olumlu Tutum (SEYOT)** alt boyutu için Cronbach Alfa katsay?s?: 0.971.
**Sportif Etkinliklere ?li?kin Olumsuz Tutum (SE?OT)** alt boyutu için Cronbach Alfa katsay?s?: 0.822.

Bu sonuçlar, ölçe?in her iki alt boyutunda da yüksek seviyede iç tutarl?l?k sa?land???n? ve tekrarlanan ölçümlerde benzer sonuçlar elde etme potansiyelinin yüksek oldu?unu teyit etmektedir.

## Faktör Analizi

Ölçek geli?tirme çal??mas?nda, Zihinsel Engelli Bireylerin Sportif Etkinliklerine Yönelik Tutum Ölçe?i'nin faktör yap?s?n? netle?tirmek amac?yla do?rulay?c? faktör analizi (DFA) uygulanm??t?r. Bu analiz, ölçe?in orijinal olarak hedeflenen iki faktörlü yap?s?n?n ampirik olarak do?rulanmas?n? sa?lam??t?r.

DFA sonuçlar?, 38 maddenin Sportif Etkinliklere Yönelik Olumlu Tutum ve Sportif Etkinliklere ?li?kin Olumsuz Tutum olmak üzere iki ayr? ve anlaml? faktör alt?nda topland???n? göstermi?tir. Faktör yüklerinin yeterli düzeyde olmas?, her bir maddenin ilgili alt boyutu temsil etme gücünün yüksek oldu?unu ve ölçek yap?s?n?n teorik beklentilerle uyumlu oldu?unu ispatlam??t?r. Uyum indeksleri (GFI, CFI vb.) bu iki faktörlü modelin kabul edilebilir düzeyde uyum gösterdi?ini desteklemi?tir.

## Araç

**Test Type:** Geli?tirme Ölçe?i (Developmental Scale)

**Format:** Ölçek, 5'li Likert tipi derecelendirme kullan?larak yap?land?r?lm??t?r. Cevap seçenekleri ?u ?ekildedir: 1= Hiç kat?lm?yorum, 5= Tamamen kat?l?yorum.

**Language Available:** Türkçe

**Population Group:** Zihinsel engelli bireylerin sportif etkinliklerine yönelik tutumlar? ölçülmek istenen genel yeti?kin popülasyon (Özellikle spor yöneticileri, e?itimciler, antrenörler ve aileler).

**Age Group:** Yeti?kinler ve tutum belirtebilecek ergenler.

**Population Details:** Ölçe?in geli?tirme çal??mas?, Türkiye'deki ilgili örneklem gruplar? üzerinde gerçekle?tirilmi?tir.

**Test Methodology:** 38 maddelik öz bildirim ölçe?i (Self-Report Scale). Kat?l?mc?lar?n her maddeye 1 ile 5 aras?nda bir puan vermesi beklenir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

## Anahtar Kelimeler

Zihinsel engellilik, spor kat?l?m?, tutum ölçümü, SEYOT, SE?OT, psikometrik özellikler, sosyal kabul, spor psikolojisi.

## Yazarlar

**Author ORCID Identifier:** Mevcut De?il

**Affiliation Email addresses:** levent-besyo@hotmail.com (Sorumlu Yazar Ekrem Levent ?lhan)

**Correspondence Address:** Mevcut De?il

## ?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, ilk olarak 2016 y?l?nda yay?mlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m?, telif haklar? ve potansiyel ücretlendirme bilgileri için sorumlu yazar Ekrem Levent ?lhan ile do?rudan ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?mlarda genellikle yay?n referans? zorunludur.

## Kaynaklar

?lhan, E. L., Esentürk, O. K., & Yar?mkaya, E. (2016). Zihinsel engelli bireylerin sportif etkinliklerine yönelik tutum ölçe?i (ZEBSEYTÖ): Geçerlik ve güvenirlik çal??mas?. *Journal of Human Sciences, 13(1),* 1141-1160. DOI: http://dx.doi.org/10.14687/ijhs.v13i1.3656

Çal??man?n orijinal makalesine ?u ba?lant?dan ula??labilir: j-humansciences.com

Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: zihinsel-engelli-bireylerin-sportif-etkinliklerine-yonelik-tutum-olcegi-toad.pdf

## Zihinsel Engelli Bireylerin Sportif Etkinliklerine Yönelik Tutum Ölçe?i Maddeleri

Ölçek toplamda 38 maddeden olu?makta olup, iki alt boyuta ayr?lm??t?r. Her bir alt boyuta ait birer örnek madde a?a??da sunulmu?tur:

**Olumlu Tutum Örne?i:** "Zihinsel engelli bireylerin sportif etkinliklerine ili?kin kitap, gazete ve dergi okurum."
**Olumsuz Tutum Örne?i:** "Sportif etkinlikler, zihinsel engelli bireylerin kendine güvenini azalt?r."

ARABPSYCHOLOGY.COM